

[Viggo Starcke.]

at retsforbundet var til fals for den højest bydende. For det første vil jeg gerne spørge: Forhandlede socialdemokratiet ikke selv til flere sider? For det andet: Stod retsforbundet ikke netop fast på sine krav, eller på hvilke områder var det, vi var til fals?

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen fremsatte i går også sine tanker om tilværelsen. Han mente om retsforbundet, at det hellere ville handle end forhandle sig frem. Vi fra vor side var rede til forhandling, og i en vis forstand var vi også villige til at handle, men ikke sådan som det landbrugskyndige medlem forstår det: i retning af hestehandel, kohandel eller studehandel, men i den forstand, at vi opfordrede til handling, for jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Erik Eriksen, at liberalisering er nemlig noget, man gør, og ikke bare noget, man siger.

Også det ærede medlem hr. Ole Bjørn Kraft talte uden videre venlighed om retsforbundet, han talte om „retsforbundets ledelse, hvem det så er“. Indenfor retsforbundet hylder vi ikke førerprincippet. Den ledelse, vi har, det er den tanke, vi tjener, sådan som den er nedfældet i vort program, og en bedre ledestjerne har ingen i denne sal.

Det er også blevet antydnet, at retsforbundet var ude efter at få nogle ministertaburetter og havde forlangt 3. Den realitet, der ligger bag dette, er denne: under forhandlingerne mellem socialdemokratiet, det radikale venstre og retsforbundet kom det på tale, hvorledes en sådan eventuel fællesregering skulle være; dér blev det fra vor side sagt, at kom der en sådan regering, måtte det være en virkelig fællesregering og ikke bare en socialdemokratisk regering med en symbolsk repræsentation fra det radikale parti og retsforbundet; vi mente, at de radikale og retsforbundet måtte have 3 ministre hver og socialdemokraterne resten, hvilket var et ganske realistisk og rimeligt forlangende, hvis forudsætningerne havde været i orden for at danne en sådan regering. Under de forhandlinger, der fulgte som følge af vort tilsagn til kongen og de anførte udtalelser, præciserede vi til alle sider vore politiske ønsker i den foreliggende situation i 14 punkter.

Angående den udenrigspolitiske situation er det klart for enhver, at frihed udadtil er forudsætningen for, at vort folk kan nyde friheden indadtil. Derfor vedstår retsforbundet som det første punkt Danmarks forpligtelser overfor De Forenede Nationer, overfor Europarådet og Atlantpagten. Uanset om man mener, at Danmark skulle have tiltrådt Atlantpagten eller ikke skulle have

tiltrådt den, er det i dag en realitet, at Danmark er medlem af Atlantpagten, og på denne basis må der drives realitetspolitik. Dette betyder måske som ved alle traktater en vis indskrænkning i suverænitetsbegrebet, men det betyder ikke, at vi fraskriver os enhver indflydelse på forsvarets art, omfang, opgave eller den bekostning, som et forsvarsberedskab vil medføre. Danmark lever i dag i en helt ny situation.

Siden 1864 er det danske folk tildels hørt op med at tænke udenrigspolitisk, og vor politiske linie har som et isoleret lille folk været den at holde os så stille som muligt for ikke at komme i ubehageligheder. Situationen er efter Danmarks tiltrædelse af Atlantpagten i fjor fundamentalt forandret, fordi vi i dag ikke er et isoleret Danmark, men et Danmark som led i et stort solidarisk hele med rettigheder og forpligtelser. Et vist tidsmoment gør sig gældende, inden denne realitet går op for befolkningen. Den er endnu ikke gået op for befolkningen. Der findes også medlemmer i denne sal, for hvem den endnu ikke er gået op, som stadig lever i 1908.

Det forslag, som retsforbundet fremsatte i fjor om, at Atlantpagten burde have været lagt ud til den danske befolkning, i hvert fald til en rådgivende folkeafstemning, ville, hvis det havde været gennemført, have gjort denne realitet nærværende for hele det danske folk.

Med hensyn til enhedskommandoen, som fornylig blev tiltrådt fra dansk side, nærrede retsforbundet betænkeligheder. Vi mente ikke, at spørgsmålet var til bunds overvejet overfor forfatningen, og da man som rigsdagsmand er forpligtet overfor forfatningen, var det nødvendigt først at klare disse begreber. Endelig mente vi, at det ville være en krænkelse af rigsdagens prærogativer, at en så vigtig afgørelse blev truffet på et tidspunkt, hvor rigsdagen ikke var inde og ikke kunne spørges.

Under forhandlingerne om det øgede forsvarsberedskab i august fik retsforbundet ikke sin betingelse for tilslutning til det øgede forsvarsberedskab opfyldt og er derfor forsåvidt frit stillet. Men jeg mener, at de omkostninger, som skyldes årsager, der ligger udenfor det danske folks ansvarsområde og grænser, nemlig krig, truende krig eller naturkatastrofer, må føres i et regnskab for sig. Det er beklageligt, at den generation af mennesker, som lever i dag, skal bruge så stor en del af sit korte liv til at tænke på og opleve krige; vi har jo praktisk talt oplevet 2½ krig. Men vi må tage tilværelsen, som den er, og jeg er af den anskuelse, at det er